

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шифр та назва спеціальності

В10 - філософія

Інститут

ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Філософія

Кафедра

Філософії (307)

Рівень освіти

Третій (доктор філософії)

Тип дисципліни

Вибіркова

Професійна підготовка

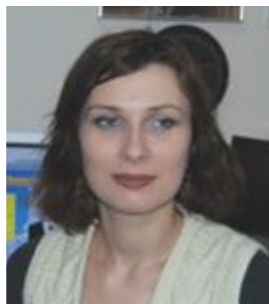
Семестр

Третій

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Владленова Іліана Вікторівна

iliana.vladlenova@khpi.edu.ua

Доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 18 років. Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Українська філософія: традиції і новації», «Філософія політики та права», «Гуманітарні проблеми високих технологій».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на формування у аспірантів поглиблених професійних компетенцій та теоретичних знань при вивченні усіх проявів феномену «технічного», усвідомлення ролі високих технологій у сучасному світі.

Мета та цілі дисципліни

Виробити у аспіранта теоретичні уявлення та практичні навички аналітичного аналізу сутності та ролі техніки у сучасному суспільстві, проводити дослідження гуманітарної експертизи науки та техніки.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, індивідуальна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. 5 РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 30 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії», «Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології», «Філософсько-антропологічний дискурс сучасності».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (стаття, реферат, есе, тези та участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії тощо).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Техніка як об'єкт філософського аналізу.	4
1. Техніка і наука: основні моделі відносин.	

2. Предмет дослідження філософії техніки та основні філософсько-методологічні підходи (Е.Капп, Ф.Бон, Ф.Рапп, Г.Рополь та ін.). Місце філософії техніки в сучасній філософській думці.
3. Методологічні засади сучасної техніки (Л. Флориді). Сутність техніки, її специфічні ознаки. Типологія техніки. Техніка як спосіб вираження сутнісних сил людини.
4. Функції техніки та її еволюція. Науково-технічний прогрес і його вплив на характер розвитку науки в XX–XXI столітті. Розвиток техніки та динаміка критеріїв оцінки її якості. Визначення високотехнологічних галузей та високотехнологічного суспільства. Природа інновацій. Розвиток і ускладнення інженерної діяльності та технічних наук.

Тема 2. «Технократична концепція» в контексті технофобії.

4

1. Технократична концепція і продовження традицій соціальної утопії в XX–XXI столітті. Неолуддизм: критика науково-технічного прогресу (Д.Зерзан, Н.Постман). Книга Ж.Еллюля «Технологічний блеф». Цінності простоти і скромний спосіб життя (неоепікуреїзм). Приклади технофобії у різних формах мистецтва, фільмів («Метрополіс» Фріца Ланга, «Матрица» і т.д.).
2. Суспільство ризику (У.Бек). Залежність від різних форм технології як психолого-соціальна програма. Нік Бострем: загрози існуванню. Аналіз сценаріїв вимирання. Екстенсивні та екзистенціальні ризики для майбутнього добробуту людства.
3. Несправедливий розподіл ресурсів та нерівний доступ до технологій (Б. Мак Кіббен). Цифровий розрив: нерівність доступу до високих технологій.

Тема 3. Технофілія та трансгуманізм.

4

1. Технофілія та технофобія дві крайності взаємин між технологією і суспільством. Техноцентризм як система цінностей, яка зосереджена на здатності технології контролювати і захищати навколишнє середовище (С. Паперт, космісти).
2. Технореалізм як середня позиція між технокритицизмом і техноцентризмом: зважена оцінка соціальних та політичних наслідків технології.
3. Трансгуманізм і нові концепції людини (В.Д. Лайтхолл, Р. Еттінгер). Критика трансгуманізму Ф.Фукуямою як «найнебезпечнішої ідеї світу». Вплив ніцшеанського мислення на трансгуманістичних філософів (М. Море, С. Лоренц, З. Ханс Моравек і Р. Курцвейл). Всесвітня трансгуманістична асоціація (Нік Бостром і Девід Пірс).
4. Мері Мідглі «Науки як порятунк», історик науки «Технофобія як анти наука» (Джеймс Берк).

Тема 4. Екзистенціальний аналіз техніки.

4

1. «Gestell» як прихована сила, яка породжує сутність і феномен сучасної техніки. Техніка як речовий рівень буття (М.Хайдеггер). К.Ясперс та екзистенціалістський індивідуалізм як шлях «порятунку» людства від атомної війни. Техніка як людська справа, здатна розкривати «непотаєність». Ю. Габермас «Техніка та наука як ідеологія. зв'язок між працею та інтеракцією. Суперечка Габермаса та Маркузе про «інструменталізацію» людини.
2. Життя як творіння. Техніка як бажання. Три значні стадії в технічній еволюції (Х. Ортеги-і-Гассет). Льюїс Мамфорд «Техніка і природа людини».
3. Ханс Закссе. Антропологія техніки. Пролема відчуження людини. Техніка як самоствердження. Екзистенціальні проблеми соціальних мережей (А. Хесс).

Тема 5. Морально-етичні аспекти високих технологій (Magnani L.)

4

1. Моральні цінності в комунікації і доступу до інформації (Johnson D. G., T. Powers, H. Nissenbaum). Чотири моральних принципів Р.Мертон. В. Куайн і відродження морального натуралізму. Пол П. Куртц і його термін «eupraphy».
2. Емпірична методологія як критерій морального вибору (Стівен Пінкер, Сем Харріс і Пітер Сінгер). Всесвітня комісія з етики наукових знань і технологій

(COMEST) і її роль в концептуалізації моральної проблематики в науково-технічних галузях.

3. Об'єктивна логіка розвитку науки і відповідальність вченого (Мэрі Беатрис Мидгли). Моральний вимір науки та техніки (Е.Агацці). Етика як нормативна наука (Дж. Далайден).

Тема 6. Робототехніка. Проблема штучного інтелекту.

2

1. Технологічна сингулярність: питання штучного інтелекту, розкриття таємниць мислення та створення моделі мозку. Процеси мислення та сучасні технології. Тест Тюрінга та інші критерії наявності істинного процесу мислення. Джон Серль, Роджер Пенроуз: мислення як процес опрацювання інформації, яка перебуває в пам'яті.

2. Штучний інтелект в культурі і науковій фантастиці (фільми «Ex Machina», «BioShock»). Дж. Бернал: перспективи колонізації космосу і радикальні зміни в людському тілі і інтелекту через біонічні імплантати та когнітивні пристрої. Надлюдський інтелект та криптологія (I. J. Good). Проблема між людським розумом і комп'ютерною технікою. Керований розвиток продуктів біологічної еволюції (Джеремі Ріфкін, Стюарт Ньюман).

3. Проблема людської ідентичності на тлі розвитку технологій (Джеремі Ріфкін, Стюарт Ньюман). Квантовий комп'ютер та нейронні мережі. Сиєми поширення новин, технології колективної маніпуляції.

Тема 7. Конвергентні технології: NBIC-кластер.

2

1. Конвергенція технологій: методологічні засади процесу розвитку. Людський вимір високих технологій: від моралі до прав людини. Міжнародне регулювання: «Міжнародна декларація про генетичних даних людини» (2003); «Загальна декларація про біоетику та права людини» (2005). «Репродуктивна генетика» і майнова нерівність (Лі М. Сільвер). «ГМО» як метод управління неграмотністю (А. Казанцева).

2. Біотехнології та глибокі зміни в людській ідентичності та біологічній сутності. Нанотехнології та новий спосіб вироблення матеріалів. Здобутки когнітивної науки. Генна інженерія та біотехнології. Розмивання межі між людиною і артефактом.

3. Соціально-політичні наслідки біотехнологічної революції (М.Пандиловскі). Трансдисциплінарність етичних, соціальних і політичних проблем у зв'язку з розвитком високих технологій. Формування екологічної етики (Paul V. Thompson). Радикальна трансформація людства, технологічні можливості та обмеження NBIC-кластеру (Maarten J Verkerk, Jan Hoogland, Jan van der Stoep).

Тема 8. Високі соціальні технології.

2

1. Формування цифрового суспільства, цифровий коннективізм (Frank Buytendijk). Проблема злиття меж між віртуальним та реальним світом. Цифрові медіа та соціальні відносини, які вони породжують.

2. Глобальна комунікація. Недоторканність особистого життя як вартість ведення цифрового бізнесу. Конвергентні інформаційні технології, інтернет-простір. Глобальне співробітництво та активізація обміну знаннями. Глобальна освіта. Стратегічні установки високих соціальних технологій (McKinsey). Цифрова філософія (Digital philosophy) – Edward Fredkin, Konrad Zuse, Stephen Wolfram, Rudy Rucker, Gregory Chaitin, Seth Lloyd.

3. Філософський аналіз цифрових технологій і нових форм даних на полях сучасної культури. Системи поширення новин, технології колективної комунікації.

Тема 9. Концептуалізація технологій як багатогранного явища.

2

1. Концептуалізація технологій як політичного феномена (Winner, Feenberg, Sclove); як соціальна діяльність (Latour, Callon, Bijker и др.).

2. Технології як прояв культури (Ihde, Borgmann); як професійна діяльність (інженерна етика, Девіс), як пізнавальна діяльність (Бунге, Винченці).

Тема 10. Місце науки та техніки в розвитку сучасного суспільства.

2

1. Інститут майбутнього людства (англ. Future of Humanity Institute): сучасні проблеми та майбутні стратегії високих технологій. Соціальні наслідки науково-технічної революції. 2. Специфіка сучасної техногенної цивілізації, її базисних цінностей.

3. Високі технології та вирішення глобальних проблем людства: ліквідація нестачі продовольства, енергії, мінеральних ресурсів, поліпшення стану охорони здоров'я і якості навколишнього середовища та освіти.

Загальна кількість годин**30****Практичні заняття**

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти а
Тема 1. Техніка як об'єкт філософського аналізу. 1. Предмет дослідження філософії техніки. 2. Основні філософсько-методологічні підходи до вивчення техніки. 3. Сутність техніки, її специфічні ознаки. 4. Визначення високотехнологічних галузей та високотехнологічного суспільства.	2	1
Тема 2. «Технократична концепція» в контексті технофобії та технофілії. 1. Технофілія як філософська позиція. 2. Фобії та ризики високотехнологічного суспільства. 3. Технофілія та технореалізм. 4. Трансгуманізм: основні напрямки та ідеї.	2	1
Тема 3. Філософський аналіз техніки. 1. Екзистенціальний підхід до вивчення технологій. 2. Високі технології: соціально-філософський підхід. 3. Культурологічно-філософський контекст розвитку високих технологій. 4. Антропологічний вимір техніки.	2	1
Тема 4. Моральні виклики високих технологій. 1. Морально-етичні аспекти високих технологій. 2. Емпірична методологія як критерій морального вибору. 3. Концептуалізації моральної проблематики в науково-технічних галузях. 4. Відповідальність та етика вченого. Моральні виклики високих технологій.	2	1
Тема 5. Місце високих технологій в розвитку сучасного суспільства. 1. Сучасні проблеми та майбутні стратегії високих технологій. 2. Специфіка сучасної техногенної цивілізації. 3. Високі технології та вирішення глобальних проблем людства. 4. Переваги а ризики високих технологій.	2	1
Загальна кількість годин	10	

Теми лабораторних робіт

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Самостійна робота

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій, – це отримує поточне оцінювання. Також передбачено виконання індивідуальних робіт: стаття, реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Філософія техніки як окрема галузь філософського знання	2
Тема 2. Походження техніки: від знаряддя до технологічної системи.	2
Тема 3. Людина і техніка: антропологічні виміри	2
Тема 4. Технологія як продовження людських можливостей	2
Тема 5. Техносфера як нова форма буття.	2
Тема 6. Техніка та технології: проблема демаркації.	2
Тема 7. Основні концепції філософії техніки: інструменталізм, субстанціалізм, детермінізм	2
Тема 8. Античне розуміння техне: Платон, Аристотель, стоїки	2
Тема 9. Техніка і природа в епоху Відродження та Просвітництва	2
Тема 10. Індустріальна революція і народження технократичного світогляду	2
Тема 11. Критика технічного розуму у XX столітті (Гайдеггер, Еллюль, Маркузе)	2
Тема 12. Техніка як форма буття людини	2
Тема 13. Людина як homo faber: творчість і виробництво.	2
Тема 13. Історичні типи світогляду, їх особливості.	2
Тема 14. Техніка і відчуження: Маркс, Шелер, Сімондон	2
Тема 15. Постгуманізм і трансгуманізм: межі людського	2
Тема 16. Цифрова революція: інформаційне суспільство і штучний інтелект	2
Тема 17. Біотехнології, генна інженерія та етичні дилеми	
Тема 18. Нейротехнології і свобода волі	2
Тема 19. Космічні технології та відповідальність перед майбутніми поколіннями	2
Тема 20. Кібербезпека, приватність і контроль у цифрову добу	2
Тема 21. Екологічні наслідки технічного прогресу: сталий розвиток	2
Тема 22. Етична відповідальність ученого: від Гіппократа до сучасності	2
Тема 23. Етика досліджень: чесність, плагіат, фабрикація даних	2
Тема 24. Наукові експерименти над людиною та тваринами: моральні межі	2
Тема 25. Технології подвійного призначення і військова етика	2
Тема 26. Алгоритмічна справедливість: етика штучного інтелекту	2

Тема 27. Соціальна відповідальність наукових спільнот і корпорацій.	2
Тема 28. Технологічна сингулярність: філософські сценарії	2
Тема 29. Етика штучного життя і роботів	2
Тема 30. Духовність, гуманізм і технологічний прогрес: пошук балансу	2
Загальна кількість годин	60

Тематика індивідуальних завдань

Реферат включає: титульний лист, вступ, основну частину, висновок, список літератури. Предмет, тема, мета роботи повинні бути узгоджені. Предмет дослідження – це те, що знаходиться в межах об'єкта (предмет визначає тему дослідження). Мета дослідження визначає те, до чого прагне здобувач у своїх наукових дослідженнях, тобто кінцевий результат роботи (мета повинна корелювати з висновками, отриманими в рефераті). Структура роботи, назви розділів повинні відображати загальну тему реферату. Зміст реферату обмежується 2-3 главами, які обов'язково поділяються на параграфи чи підрозділи. Назви розділів повинні відображати філософську тематику проблеми. Метод або методологію проведення роботи доцільно описувати в тому випадку, якщо вони відрізняються новизною або представляють інтерес з точки зору даної роботи. Широко відомі методи тільки називаються. Результати роботи, які висвітлюються у висновках, описуються точно і інформативно. Наводяться основні теоретичні та експериментальні результати, фактичні дані, виявлені взаємозв'язки і закономірності. При цьому віддається перевага новим результатами і даними, які, на думку автора реферату, мають практичне значення. Висновки можуть супроводжуватися рекомендаціями, оцінками, пропозиціями, гіпотезами, описаними у вихідному документі.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Переваги та недоліки гуманітарної експертизи технологій.
Тема 2. Питання штучного інтелекту.
Тема 3. Техніка як самоствердження.
Тема 4. Криптологія та квантовий комп'ютер.
Тема 5. Цифровий розрив: нерівність доступу до високих технологій.
Тема 6. Техніка та наука як ідеологія.
Тема 7. Технологічний детермінізм і свобода людини.
Тема 8. Етика штучного інтелекту: моральна відповідальність алгоритмів і розробників.
Тема 9. Технології контролю і приватність у цифрову епоху.
Тема 10. Людина в епоху постгуманізму та трансгуманізму.
Тема 11. Вплив цифрових медіа на формування світогляду сучасної людини.
Тема 12. Екологічні виклики техногенної цивілізації.
Тема 13. Технології війни: етичні та гуманітарні аспекти використання автономних систем озброєння.
Тема 14. Цифрова нерівність і соціальна справедливість у глобальному світі.
Тема 15. Біоетика і нові медичні технології: клонування, генна терапія, евтаназія..
Тема 16. Культура і технології: техніка як форма вираження творчості.
Тема 17. Віртуальна реальність і філософія свідомості.
Тема 18. Людина і машина: проблема ідентичності у світі кібернетичних систем.
Тема 19. Філософія сталого розвитку: гуманістичний вимір технологічного прогресу.

Тема 20. Вплив штучного інтелекту на майбутнє праці та зайнятості.

Тема 21. Етичні проблеми використання штучного інтелекту в суспільстві.

Тема 22. Штучний інтелект у медицині: переваги та ризики.

Тема 23. Використання штучного інтелекту в освіті: можливості та виклики.

Тема 24. Загрози, пов'язані з автономними системами штучного інтелекту.

Тема 25. Віртуальна реальність як інструмент навчання та тренувань.

Тема 26. Вплив віртуальної реальності на психологічний стан людини.

Тема 27. Доповнена реальність у міському середовищі: користь і потенційні ризики.

Тема 28. Віртуальні світи та проблема втрати зв'язку з реальністю.

Тема 29. Використання VR-технологій у культурі та мистецтві.

Тема 30. Технічний прогрес і моральна відповідальність людини.

Тема 31. Проблеми безпеки сучасних технічних систем.

Тема 32. Енергоспоживання і пошук екологічно безпечних технологій.

Тема 33. Технік та проблема електронних відходів.

Тема 34. Вплив технічного розвитку на традиційні види праці.

Тема 35. Техносфера і довкілля: межі технічного втручання в природу.

Тема 36. Техногенні катастрофи як наслідок неконтрольованого розвитку техносфери.

Тема 37. Людина і техносфера: проблеми адаптації та виживання.

Тема 38. Розумне місто як приклад гармонійної взаємодії техносфери та природи.

Тема 39. Наука та глобальні проблеми сучасності.

Тема 40. Майбутнє техносфери: сталий розвиток чи технологічна криза розвитку науки.

Загальна кількість годин

20

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс, для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження відповідних курсів, опис програми із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Озадовська, Л. В. Постлюдина як феномен сучасної науки і філософії. Практична філософія. – 2014. – № 4. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/practicsophy>
2. Етика науки: виклики сучасності: Монографія. Ніжин, 2014.
3. Мемфорд Л. Міф про машину. Техніка і розвиток людини: пер. з англ. // Соціальна філософія: хрестоматія // упоряд. В. Лях; пер. С. Кошарний, В. Курганський та ін. – Київ, 1996. – С. 58–86.
4. Семенюк Е.П. Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.
5. Floridi, L. (ed.), 2010a, The Cambridge Handbook of Information and Computer Ethics, Cambridge: Cambridge University Press.
6. Franssen, Maarten; Lokhorst, Gert-Jan; van de Poel, Ibo; Zalta, Edward N., Ed. (Spring 2010). "Philosophy of Technology". The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Retrieved May 15, 2014.
7. Vallor, Shannon. (2016). Technology and the Virtues. Oxford University Press. ISBN 978-0190498511
8. Dusek, V. (2006). Philosophy of Technology: An Introduction, WileyBlackwell, ISBN 1405111631.
9. Green, Lelia (2001) Technoculture: From Alphabet to Cybersex. Allen & Unwin, Crows Nest pp 1–2.
10. David M. Kaplan, ed. (2004) Readings in the Philosophy of Technology. Rowman & Littlefield.

Додаткова література

1. Adam, A., 2008, "Ethics for things," *Ethics and Information technology*, 10(2-3): 149-154.
2. Asaro, P. 2008. "How Just Could a Robot War Be?" in Philip Brey, Adam Briggie and Katinka Waelbers (eds.), *Current Issues in Computing And Philosophy*, Amsterdam, The Netherlands: IOS Press, pp. 50-64.
3. Aycock, J. and J. Sullins, 2010, "Ethical Proactive Threat Research," *Workshop on Ethics in Computer Security Research (LNCS 6054)*, New York: Springer, pp. 231-239.
4. Bostrom, N., 2008, "Why I Want to be a Posthuman When I Grow Up," in *Medical Enhancement and Posthumanity*, G. Gordijn and R. Chadwick (eds), Berlin: Springer, pp. 107-137.
5. Capurro, R., Nagenborg, M., 2009, *Ethics and Robotics*, [CITY]: IOS Press
6. Christakis, D. A., 2009, "The effects of infant media usage: what do we know and what should we learn?" *Acta Pædiatrica*, 98 (1): 8-16.
7. Cisco Systems, Inc., 2011, *Cisco 2011 Annual Security Report: Highlighting global security threats and trends*, San Jose, CA: Cisco Systems Inc
8. Dodig-Crnkovic, G., Hofkirchner, W., 2011, "Florida's 'Open Problems in Philosophy of Information', Ten Years Later," *Information*, (2): 327-359.
9. Epstein, R., 2007, "The Impact of Computer Security Concerns on Software Development," in *Himma 2007a*, pp. 171-202.
10. Floridi, L., 2004, *The Blackwell Guide to the Philosophy of Computing and Information*, Blackwell Publishing.
11. Furguson, C. J., 2007, "The Good The Bad and the Ugly: A Meta-analytic Review of Positive and Negative Effects of Violent Video Games," *Psychiatric Quarterly*, 78(4): 309-316.
12. Gelernter, D., 2007, "Artificial Intelligence Is Lost in the Woods," *Technology Review*, July/August, pp. 62-70.
13. Grim, P., 2004, "Computational Modeling as a Philosophical Methodology," In *Floridi 2004*.
14. Hickman, L. A. 1990, *John Dewey's Pragmatic Technology*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
15. Hongladarom, S., 2008, "Privacy, Contingency, Identity and the Group," *Handbook of Research on Technoethics*. Vol. II, R. Luppigini and Rebecca Adell Eds. Hershey, PA: IGI Global, pp. 496-511.
16. Magnani, L., 2007, *Morality in a Technological World: Knowledge as Duty*, Cambridge, Cambridge University Press.
17. McMahon, J. M. and R. Cohen, 2009, "Lost in cyberspace: ethical decision making in the online environment," *Ethics and Information technology*, 11(1): 1-17.
18. Nissenbaum, H., 2009, *Privacy in Context: Technology, Policy, and the Integrity of Social Life*, Stanford Law Books: Stanford University Press.
19. Mark Coeckelbergh, 2019, *Artificial Intelligence: Some ethical issues and regulatory challenges Technology and Regulation*, 31-34. <https://doi.org/10.26116/techreg>.
20. Turing, A. M., 1950, "Computing Machinery and Intelligence", *Mind*, 59(October): 433-460.
21. Vallor, S., 2010, "Social Networking Technology and the Virtues," *Ethics and Information Technology*, 12(2, Jan. 6): 157-170.
22. Vallor, S., 2011, "Flourishing on Facebook: Virtue Friendship and New Social Media," *Ethics and Information technology*, 1388-1957, pp. 1-15, Netherlands: Springer.
23. Van den Hoven, J. and J. Weckert (eds), 2008, *Information Technology and Moral Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press.
24. Von Neumann, J., 1966, *Theory of Self Reproducing Automata*, edited and completed by A. Burks, Urbana-Champaign: University of Illinois Press.
25. Wallach, W., 2011. *From Robots to Techno Sapiens: Ethics, Law and Public Policy in the Development of Robotics and Neurotechnologies*, *Law, Innovation and Technology*, 3(2): 185-207.
26. Wallach, W. and C. Allen, 2010, *Moral Machines: Teaching Robots Right from Wrong*, Oxford: Oxford University Press.
27. Warschauer, M., 2003, *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*, Cambridge: MIT Press
28. Weckert, John, 2007, "Giving and Taking Offence in a Global Context," *International Journal of Technology and Human Interaction*, 3(3): 25-35.
29. Westin, A., 1967, *Privacy and Freedom*, New York: Atheneum.
30. Wiener, N., 1950, *The Human Use of Human Beings*, Cambridge, MA: The Riverside Press (Houghton Mifflin Co.).

31. Wiener, N., 1961, Cybernetics: Or Control and Communication in the Animal and the Machine, 2nd revised ed., Cambridge: MIT Press. First edition, 1948.
32. Woodbury, M. C., 2010, Computer and Information Ethics, 2nd edition; 1st edition, 2003, Champaign, IL: Stipes Publishing LLC.
33. Sandywell, B. (2006). "Monsters in cyberspace: cyberphobia and cultural panic in the information age". Information, Communication & Society. 9 (1): 39–61. doi:10.1080/13691180500519407.

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні, семінарські заняття), k_1	Індивідуальне завдання (реферат), k_2	Підсумковий контроль (іспит), k_3
0,4	0,4	0,2

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + I \cdot k_2 + \text{Пк} \cdot k_3$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль

I – оцінка за виконання індивідуального завдання

Пк – оцінка за підсумковий контроль

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді .

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожні один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількість відповідей за семестр

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I ,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувачка кафедри
Ольга ГОРОДИСЬКА

Гарант ОП
Яків ТАРАСОВ